Advokaten Agneta

Agneta Gustafsson är advokat vid Advokatbyrån Nywa. I Bil & Bostad förklarar hon varannan vecka juridiska ord och begrepp samt svarar på läsarnas frågor i juridik, främst om avtalsrätt och bostadsköp.

Om juridiska begrepp på bokstaven M

Vad är ett moderbolag?

I en koncern, det vill säga en sammanslutning av flera företag, är *moderbolaget* det företag som kan utöva inflytande över de övriga företagen i koncernen. Moderbolaget äger genom aktieinnehav, eller om det avtalats, mer än 50 procent av rösträtten i ett annat företag inom koncernen.

Det företag som moderbolaget innehar 50 procent eller mer av rösterna i kallas för *dotterbolag*. Ett svenskt moderbolag ska alltid vara ett aktiebolag men dotterbolagen kan vara andra bolagsformer, till exempel handelsbolag.

Om det är en multinationell koncern, det vill säga att koncernens dotterbolag finns i flera olika länder, bör noteras att det är det lands lagstiftning där moderbolaget har sitt säte som bestämmer om det är ett moderbolag.

Sammanfattningsvis har moderbolaget ett *bestämmande inflytande* över dotterbolaget. Precis som livs levande mödrar ofta kan ha över sina döttrar och söner för den delen ...

Vem är målsägande?

Under 2018 anmäldes cirka 1,54 miljoner brott i Sverige, varav cirka 289 000 brott var brott mot person. Vid många brott kan någon eller några ha lidit skada på grund av brottet, till exempel om en person blivit misshandlad, våldtagen eller rånad.

Har brottet polisanmälts kallas den eller de personer som lidit skada för *målsägande*. Många personer som utsätts för brott blir dock aldrig målsägande, eftersom de inte vågar eller vill anmäla brottet. Om brottet inte har polisanmälts kallas de skadelidande istället för den vidare termen *brottsoffer*.

Som målsägande har du numera flera olika rättigheter. Har ett brott anmälts ska polisen så snart som möjligt informera dig som målsägande om dina rättigheter, vilket bland annat kan vara möjligheten att få en stödperson eller ett målsägandebiträde, rätten till information samt hjälp med att få skadestånd, det vill säga ersättning för den skada du drabbats av på grund av brottet.

Som målsägande har du ibland rätt till *skadestånd* om du drabbats av *ekonomisk förlust* eller *kränkning* som brottet utgjort. Storleken på skadeståndet varierar givetvis beroende på brottets art och omständigheterna i det enskilda fallet.

Om en dömd gärningsperson inte kan betala skadeståndet, eller gärningspersonen är okänd, och målsäganden saknar försäkring som kan täcka skadan, kan målsäganden i vissa fall istället få brottsskadeersättning från staten via Brottsoffermyndigheten. Du kan läsa mer om *brottsskadeersättning* på www.brottsoffermyndigheten.se.

Vad är ett målsägandebiträde?

När en förundersökning om brott har inletts av polisen kan en målsägande i vissa fall, på statens bekostnad, få ett *målsägandebiträde*.

Målsägandebiträde är en jurist, ofta advokat, som utses av domstolen för att tillvarata målsägandens *intressen i målet* och lämna *stöd och hjälp* till målsäganden.

Målsägandebiträdet ska biträda målsäganden under förundersökningen och domstolsförhandlingen. Målsägandebiträdet kan till exempel närvara vid polisförhör och hjälpa till med att begära skadestånd.

Alla målsäganden har inte rätt att få hjälp av ett målsägandebiträde. Det beror på vilken typ av brott som målsäganden har utsatts för som avgör om målsäganden har rätt till ett biträde. Har du blivit utsatt för våldsbrott, rån, sexualbrott, hatbrott eller annat grovt brott har du i regel rätt att få ett målsägandebiträde.

Vad innebär moratorium?

Ordet *moratorium* kommer från latinets moratorius vilket betyder ”som försenar”. Moratorium innebär ett anstånd med att göra något, det vill säga att uppskov lämnas med att göra en specifik åtgärd.

När tingsrätten beslutar om företagsrekonstruktion för ett företag innebär det att företaget med betalningssvårigheter får ett rådrum för att under några månader kunna vidta de åtgärder som behövs för att rekonstruera företaget. Företagsrekonstruktionen innefattar ett moratorium – ett betalningsanstånd under den tid som förfarandet pågår, beträffande de skulder som företaget ådragit sig innan beslut om rekonstruktion meddelades. Inte heller får borgenärerna ansöka om utmätning under tiden rekonstruktionen pågår.

Ett annat exempel på moratorium är Europaparlamentets resolution angående initiativet till ett allmänt moratorium för dödsstraff.

Moratorium kan delas upp i två huvudgrupper. *Generalmoratorium* är generellt och omfattar samtliga som påverkas av de i moratoriet föreskrivna villkoren. I Sverige var under andra världskriget ett generalmoratorium beviljat värnpliktiga rörande till exempel betalning av hyra och utmätning. *Specialmoratorium* är istället lämnat mot en specifik person, till exempel förekom lagar med begränsad giltighet under 1930-talet i samband med Kreugerkraschen.

Jag avslutar med ett citat från den franska solkungen Louis XIV (1638-1715): ”*Punktlighet är konungarnas hövlighet*”.

AGNETA GUSTAFSSON
Advokat,
Advokatbyrån Nywa

Har du en fråga? Skriv till Agneta!

Om du har funderingar kring bostadsköp, bilköp, juridik eller avtal, skicka din fråga till Agneta på e-postadressen advokaten@nywa.nu.

Vänligen notera att alla upplysningar enbart är informativa och inte utgör legal rådgivning. Rättslig rådgivning kan endast lämnas av advokat eller jurist som erhållit handlingar och fullständig information om omständigheterna i det enskilda fallet.

Boktips

HANNAS BLOMSTERPILL & MÖNSTERLEK

Hanna Wendelbo
Roos & Tegnér

Tja, man kan ju göra en bok om precis vad som helst så varför inte göra en med hur man exempelvis gör mandalas med färska eller torkade blomblad, följt av en helt ny inriktning: hur man målar blommor till kort eller tapeter. Har man extremt tråkigt så varför inte pilla med små blomblad i mönster, även om jag kan tänka mig massor av annat som lockar mig mer på min fritid. Jag uppskattar mer det som följer efter blombladsuppradningarna där författaren visar hur hon skapar och målar mönster med olika tekniker som tusch eller akvareller till exempelvis tapeter. Hon visar också en del tekniker för tecknande och målande, alltid med blommor som fokus, vilket ger mervärde till boken. Men på det hela taget är detta en ganska söt men småtråkig bok som inte ger den där inspirationen som behövs för att man ska vilja sätta i gång och prova själv. Ett plus för det vackra omslaget och de vackra bilderna i boken.

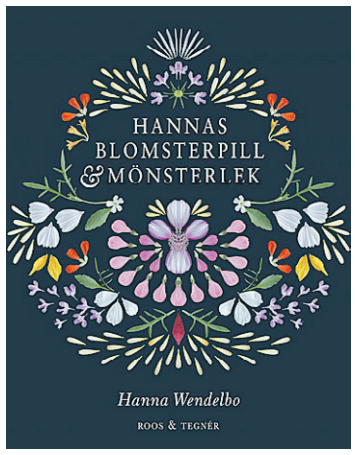

ANNA ÖBERG
Bokrecensent

MOTORCENTRALEN

Volkswagen SEAT SKODA

Butiken öppen: Måndag–tors 7–16. Midsommarafton stängt.

MOTORCENTRALEN I UMEÅ AB, Parkvägen 9, Umeå.
Tfn 090-15 39 15 www.motorcentralenumea.se